

FYBA. 75. 25
CCB 3L00612
20/06/2021
SEM-II
Regulus

Duration: 2 Hr 30 Mins

Marks: 75

General Instructions:

1. All questions are compulsory.
2. Read each question carefully before answering.
3. Figures to the right indicate full marks.
4. Write legibly and present answers in sequence.

Q.1 Answer in 2 to 3 sentences (Any Six)

(6 x 2 = 12)

- a) Define 'Law'. What is its primary purpose in an organised society?
- b) What is a 'Statute'? How does it differ from a 'Regulation'?
- c) What is a 'Writ'? Name any two writs issued by the Supreme Court of India.
- d) Explain the term 'bail' in the context of criminal proceedings.
- e) What is an 'offence' in criminal law? Give one example.
- f) Distinguish between a 'right' and a 'remedy' in law.
- g) What is meant by 'jurisdiction' of a court?
- h) State any two features of legal language that make it different from everyday language.

Q.2 Write short notes on (Any Two)

(2 x 6 = 12)

- a) The Divisions of Law: An Overview of Public Law and Private Law
- b) Social Media and Freedom of Speech and Expression in India
- c) Uniform Civil Code
- d) The Nanavati Trial

Q.3 Attempt the following. (Any Two)

(2 x 6 = 12)

- a) Ramesh, a resident of a municipal ward, has been suffering from waterlogging and lack of sanitation facilities for over two years. He writes repeated complaints to the Municipal Corporation, but no action is taken. His neighbour, a law student, advises him to approach the court citing the Ratlam Municipality v. Vardhichand (1980) judgment.
 - (i) What legal remedy is available to Ramesh, and before which court should he approach? Explain.
 - (ii) How does the Ratlam Municipality judgment support Ramesh's claim? Identify any two legal concepts from the judgment relevant to this situation.
- b) Priya is a journalist who has written a series of articles criticising the functioning of a local government body. The authorities seek to prosecute her under a provision that criminalises 'defamation of public institutions'. Priya contends that her articles are protected under Article 19(1)(a) of the Indian Constitution.
 - (i) What fundamental right is Priya relying upon, and what are the reasonable restrictions that may be placed on this right under Article 19(2)?
 - (ii) Priya wishes to challenge the prosecution before the High Court. What is the appropriate writ she can file, and what does it seek to achieve?

- c) Vikram, a daily wage worker, was arrested by the police on suspicion of theft. He was kept in custody for five days without being produced before a magistrate and without being informed of the grounds of his arrest. His wife approaches a lawyer who tells her that Vikram's fundamental rights have been violated.
- (i) Which fundamental rights of Vikram have been violated? Explain with reference to the relevant constitutional provisions and the legal concepts of 'person', 'liberty', and 'right'.
 - (ii) What legal remedy is available to Vikram's wife to secure his release? Name the appropriate writ and the court before which it may be filed.
- d) Arjun, a first-year law student, comes across a case report in a legal journal. The report contains a head note, a summary of facts, the ratio decidendi, and the obiter dicta of the judgment. His professor asks him to identify these components and explain their legal significance.
- (i) Explain the meaning and purpose of 'ratio decidendi' and 'obiter dicta' in a judgment. How do they differ from each other?
 - (ii) What is the importance of reading a head note before studying a full judgment? How does understanding case law technique help a law student?

Q. 4 Answer in detail (Any Three)

(3 x 13 = 39)

- a) Discuss the three main sources of law — custom, legislation, and precedent. Explain each source with suitable examples from the Indian legal system.
- b) With reference to the trial of Bal Gangadhar Tilak, explain how law and legal language were used as tools of colonial control. What were the charges against him and the key legal concepts involved? Would such a prosecution be constitutionally valid today? Give reasons.
- c) Critically analyse the judgment in *Maneka Gandhi v. Union of India* (1978). What was the constitutional question involved? How did the Supreme Court's ruling expand the interpretation of Article 21 and transform the landscape of fundamental rights in India?
- d) Discuss the impact of Artificial Intelligence on the future of the legal profession. What are the opportunities and ethical challenges that AI presents for lawyers, judges, and the justice delivery system in India?
- e) Discuss the concepts of Virtual Courts and E-Courts in India. Explain their objectives, advantages, and challenges in the Indian judicial context.

- (i) प्रिया कोणत्या मूलभूत हक्कावर अवलंबून आहे आणि अनुच्छेद १९(२) अंतर्गत या हक्कावर कोणते वाजवी निर्बंध लावले जाऊ शकतात?
- (ii) प्रिया उच्च न्यायालयात खटल्याला आवाहन देऊ इच्छिते. ती कोणती योग्य 'प्राधिलेख' (Writ) दाखल करू शकते आणि त्याद्वारे काय साध्य केले जाते?
- (क) विक्रम, एक दैनंदिन मजूर, याला चोरीच्या संशयावरून पोलिसांनी अटक केली. त्याला पाच दिवस दंडाधिकाऱ्यासमोर हजर न करता आणि अटकेची कारणे न सांगता कोठडीत ठेवण्यात आले. त्याची पत्नी एका वकिलाकडे जाते, जो तिला सांगतो की विक्रमच्या मूलभूत हक्कांचे उल्लंघन झाले आहे.
- (i) विक्रमच्या कोणत्या मूलभूत हक्कांचे उल्लंघन झाले आहे? संबंधित घटनात्मक तरतुदींचा आणि 'व्यक्ती', 'स्वातंत्र्य' आणि 'हक्क' या कायदेशीर संकल्पनांचा संदर्भ देऊन स्पष्ट करा.
- (ii) विक्रमची सुटका मिळवण्यासाठी त्याच्या पत्नीला कोणता कायदेशीर उपाय उपलब्ध आहे? योग्य 'प्राधिलेखाचे' (Writ) नाव आणि ती कोणत्या न्यायालयात दाखल करावी ते सांगा.
- (ड) अर्जुन, प्रथम वर्षाचा विधि विद्यार्थी, एका कायदेशीर नियतकालिकात एक खटल्याचा अहवाल वाचतो. त्या अहवालात परिशीर्षक टिप्पणी (हेड नोट), तथ्यांचा सारांश, रेशो डेसिडेंडी आणि 'ओबिटर डिक्टा' या घटकांचा समावेश आहे. त्याचे प्राध्यापक त्याला या घटकांची ओळख करून त्यांचे कायदेशीर महत्त्व स्पष्ट करण्यास सांगतात.
- (i) निकालातील रेशो डेसिडेंडी आणि 'ओबिटर डिक्टा' यांचा अर्थ आणि उद्देश स्पष्ट करा. ते एकमेकांपेक्षा कसे वेगळे आहेत?
- (ii) संपूर्ण निकाल वाचण्यापूर्वी हेड नोट वाचणे का महत्त्वाचे आहे? खटल्याचे विश्लेषण करण्याचे तंत्र समजणे विद्यार्थ्याला कसे उपयुक्त ठरेल?

प्र.४ खालीलपैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे द्या.

(३ × १३ = ३९)

- (अ) कायद्याचे तीन प्रमुख स्रोत — प्रथा, कायदेनिर्मिती आणि न्यायिक पूर्वनिर्णय — यांची चर्चा करा. भारतीय कायदेशीर व्यवस्थेतील योग्य उदाहरणांसह प्रत्येक स्रोत स्पष्ट करा.
- (ब) बाळ गंगाधर टिळक यांच्या भारतीय दंड संहितेच्या कलम १२४अ आणि १५३अ अंतर्गत झालेल्या खटल्याचा संदर्भ देऊन, कायदा आणि कायदेशीर भाषा वसाहतवादी नियंत्रणाचे साधन म्हणून कसे वापरले गेले ते स्पष्ट करा. त्यांच्यावरील आरोप आणि त्यात समाविष्ट प्रमुख कायदेशीर संकल्पना कोणत्या होत्या? असा खटला आज घटनात्मकदृष्ट्या वैध ठरेल का? कारणे द्या.
- (क) मनेका गांधी वि. भारत सरकार (१९७८) या निकालाचे सविस्तर विश्लेषण करा. त्यात उपस्थित घटनात्मक प्रश्न काय होता? सर्वोच्च न्यायालयाच्या निर्णयाने अनुच्छेद २१ च्या अर्थाचा कसा विस्तार केला आणि भारतातील मूलभूत हक्कांच्या संरक्षणात कशी क्रांती घडवून आणली?
- (ड) कायदेशीर व्यवसायाच्या भवितव्यावर कृत्रिम बुद्धिमत्तेच्या (AI) प्रभावाची चर्चा करा. भारतात वकील, न्यायाधीश आणि न्यायदान व्यवस्थेसाठी AI कोणत्या संधी आणि नैतिक आव्हाने सादर करते?
- (इ) भारतातील व्हर्चुअल कोर्ट आणि ई-कोर्ट या संकल्पनांची चर्चा करा. त्यांची उद्दिष्टे, फायदे आणि आव्हाने भारतीय न्यायिक संदर्भात स्पष्ट करा.
